

ЗАКОН ЗА УПОТРЕБАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

(Овој Закон е објавен во Службен весник на РМ бр. 5/98 од 30 јануари 1998 год.)

Член 1

Со овој закон се уредува употребата на македонскиот јазик, како службен јазик во Република Македонија (во натамошниот текст: Република).

Македонски јазик, во смисла на овој закон, е македонскиот литературен јазик и неговото кирилско писмо.

Употребата на македонскиот јазик, во смисла на овој закон ги опфаќа неговата заштита, унапредување и збогатување.

Член 2

Македонскиот јазик е духовно богатство од посебно културно и историско значење за Републиката.

Употребата на македонскиот јазик, како службен јазик е право и должност на граѓаните на Републиката.

Член 3

Со овој закон не се ограничува правото на слободно творештво и развивањето на културниот, јазичниот и верскиот идентитет на граѓаните на Републиката.

Член 4

Со овој закон не се ограничува правото на припадниците на националностите на службена употреба на јазикот и писмото на националностите во единиците на локалната самоуправа, согласно со Уставот на Република Македонија и закон.

Член 5

Македонскиот јазик, покрај употребата во органите на државната власт, во органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје, се употребува и во:

- трговските друштва, претпријатијата, установите и другите правни лица регистрирани во Републиката;
- називите, рекламните и плакатите на правните лица;
- називите и упатствата на производите, лекарствата, етикетите, фактурите и слично;
- сметките, потврдите и други информации на амбалажата на производите, лекарствата и слично;
- обележувањето на јавните места;
- натписите во средствата за јавен превоз и во јавните објекти;
- титлувањето, односно синхронизирањето на филмовите и емисиите на странски јазик што се прикажуваат јавно;
- титлувањето, односно синхронизирањето снимки на македонски јазик што не е во согласност со член 1 став 2 на овој закон, а што одложно се емитуваат;
- меѓународните договори и другите меѓународни акти што ги склучува Републиката и други слични случаи.

Исклучоци од став 1 на овој член се утврдуваат со закон.

Член 6

Заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот јазик опфаќаат особено:

- нагласена грижа за употреба на македонскиот јазик во процесот на образованието и воспитанието;
- поттикнување на грижата за употреба на македонскиот јазик, во средствата за масовна комуникација, особено преку печатот, радиото и телевизијата;
- избегнување употреба на странски изрази и заемки, односно, по можност, нивно заменување со соодветни поими од македонската лексика;

- афирмирање на потребата од зголемена општествена и индивидуална грижа за битието и природата на македонскиот јазик во јавната комуникација;
- афирмирање на македонскиот јазик во светот;
- поддршка на учењето на македонскиот јазик во Републиката и во македонските средини надвор од границите на Републиката;
- дејствување на полето на соодветна јазична образованост и култура, стимулирање и поддршка на програми, рубрики и емисии на електронските и другите медиуми за употребата на македонскиот јазик и изработка на компјутерски програми;
- стипендирање кадри за изучување на македонскиот јазик;
- предлагање кандидати за републички награди и признанија од областа на проучувањето и афирмацијата на македонскиот јазик во Републиката и во странство;
- поддршка за учење на македонскиот јазик, како странски јазик, во и надвор од Републиката, како и давање јазична помош на заинтересираните лица;
- укажување на јазичните недоследности и неправилности во употребата на македонскиот јазик;
- организирање курсеви, семинари, советувања и други слични активности за употребата на македонскиот јазик и
- издавање публикации за македонскиот јазик и слично.

Член 7

Службените текстови од законодавната, извршната и судската власт, локалната самоуправа, учебниците, емисиите, печатот, преводите и другите текстови од член 5 став 1 на овој закон, што се објавуваат, задолжително се лекторираат на македонски јазик.

Лекторирањето може да го врши лице со завршени студии на Филолошкиот факултет - Група македонски јазик и положен испит за лектор, како и лице со високо образование за македонски јазик со програма соодветна по обем и содржина на Програмата за Групата македонски јазик и положен испит за лектор, согласно со овој закон (во натамошниот текст: лектор).

Лекторирање, без полагање испит за лектор, може да врши и лице со научно звање доктор на науки во областа на македонистиката.

На текстовите од став 1 на овој член, на соодветен начин се објавува името на лекторот, односно на друг соодветен начин се документира извршеното лекторирање.

Лекторот својата дејност може да ја врши и како слободно занимање, согласно со прописите за трговските друштва.

Член 8

Владата на Република Македонија, по предлог од Министерството за култура, Министерството за образование и физичка култура и Министерството за наука, основа Совет за македонски јазик, како стручно тело (во натамошниот текст: Совет).

Советот е составен од претседател и осум членови од редот на истакнати поединци од областа на културата, науката и образованието, со мандат од четири години со можност за повторно именување.

Член 9

Советот ги врши следниве работи:

- дава мислења, предлози, упатства и препораки за употребата, односно заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот јазик, вклучувајќи ја и терминологијата од сите научни области;
- дејствува во правец на изнаоѓање форми и решенија за заштита, унапредување и збогатување на македонскиот јазик;
- предлага програми за заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот јазик во сите области на службената комуникација, што ги доставува до Владата на Република Македонија;
- дејствува на полето на соодветна јазична образованост и култура;
- соработува со научни институции во Републиката и во странство;

- издава публикации за македонскиот јазик и
- врши други работи во врска со член 6 на овој закон.

Советот донесува програма и деловник за својата работа.

Советот еднаш годишно и поднесува на Владата на Република Македонија извештај за својата работа.

Член 10

Министерот за култура, по предлог на Советот, основа комисија за полагање испит за лектор (во натамошниот текст: Комисија).

Комисијата е составена од претседател и двајца членови, од редот на стручни лица за оваа област, со мандат од четири години, со можност за повторно именување.

Министерот за култура, по предлог на Советот, донесува правилник и програма за испитот за лектор.

По исклучок од член 7 став 2 на овој закон, лекторирање и без полагање испит за лектор можат да вршат и поединци со особен придонес во областа на македонскиот јазик, што ги определува Советот.

Член 11

Стручните и административните работи за Советот и за Комисијата ги врши Министерството за култура.

Министерството за култура води евиденција за лекторите во Републиката.

Средствата за работа на Советот и на Комисијата се обезбедуваат од Буџетот на Републиката. На членовите на Советот, односно на Комисијата им следува соодветен надомест, што го утврдува Владата на Република Македонија, односно министерот за култура.

Член 12

Управен надзор врз спроведувањето на овој закон врши Министерството за култура.

Член 13

Со парична казна од 10.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице што ќе објави нелекториран текст (член 7 став 1).

Со парична казна од 1.000 до 35.000 денари ќе се казни и одговорното лице во правното лице, кога до прекршок од став 1 на овој член дошло со негово дејствие или со негово пропуштање на должен надзор.

За прекршокот од став 1 на овој член може да се изрече мерка на безбедност одземање предмети со кои е извршен прекршокот.

Член 14

Владата на Република Македонија, ќе го основа Советот во рок од два месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Советот ќе ги донесе актите од член 9 став 2 на овој закон, во рок од три месеци од денот на неговото основање.

Министерот за култура, ќе ја основа Комисијата од член 10 став 1 на овој закон и ќе ги донесе актите од член 10 став 3 на овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Правните лица ќе ја усогласат работата со одредбите на овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 15

Лицата, кои на денот на влегувањето во сила на овој закон се распоредени на работно место “лектор”, можат да продолжат да работат како лектори, доколку го положат испитот во рок од шест месеци од денот на објавувањето на актите од член 10 став 3 на овој закон.

Член 16

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.